

1600 hectare wordt aangepakt, een gebied groter dan Gouda.

Stadshavens op de schop

STADSVERNIEUWING Rotterdam wil zijn oude havengebieden nieuw leven inblazen. De Merwe-Vierhavens blijft een haven, maar biedt ook ruimte voor creatieve bedrijven, horeca en woningen.

Niels Markus
ROTTERDAM

Als architect Folkert van Hagen uit het raam kijkt, ziet hij een vervallen bakstenen gebouwtje, bedekt met graffiti. "Het is een rotzooi, maar het laat heel veel aan de verbeelding over." Tien jaar geleden kon zijn bureau GroupA zich ook al in het Merwe-Vierhavengebied in Rotterdam vestigen. "Toen durfde ik het nog niet aan. Nu is de tijd rijp."

In hun vrije tijd bouwen Van Hagen en zijn collega's zelf hun kantoor, in een immense ruimte in een vooroorlogs pakhuis. Ook werknemers die eerder twijfelden over een verhuizing naar het oude havengebied, waar nog maar tien jaar geleden de tippelzone van de Keileweg sloot, zijn nu om. Van Hagen: "De ruigheid trekt bepaalde ondernemers aan."

Zoals bijvoorbeeld zijn buurman: uitvinder/kunstenaar Daan Roosegaarde die er zijn 'Droomfabriek' heeft. Ook kunstenaar Joep van Lieshout heeft in het Vierhavengebied een atelier en een grote tuin voor zijn gigantische sculpturen. In een voormalige vleesfabriek, 'Spek', zijn creatieve ondernemingen gevestigd. Maar er staan ook nog genoeg opslagloodsen voor fruit en sappen, de oorspronkelijke functie van de Vierhavens. Zeeschepen liggen aan de kades, vrachtwagens rijden af en aan.

De Merwe-Vierhavens (hip afgekort naar M4H) is één van de zes Rotterdamse 'stadshavens': oude havengebieden vlakbij de stad die tot 2040 worden getransformeerd. Een gebied van 1.600 hectare, even groot als Gouda. Jaarlijks investeren de gemeente en het Havenbedrijf tientallen miljoenen om de infrastructuur en buitenruimte te verbeteren en ongewenste ondernemingen uit te kopen. Vorige week nog was er een congres in Rotterdam over stadshavens. Vertegenwoordigers uit meer dan vijftig havensteden uit de hele wereld kwamen er over de relatie tussen stad en haven praten.

In de Merwe-Vierhavens zullen de komende jaren ook woningen verrij-

Haven Rotterdam

zen: voor wie vlakbij het stadscentrum wil wonen, en uit zijn raam ook grote zeeschepen wil zien. Ook moeten de start-ups die op de RDM-campus aan de andere kant van de Nieuwe Maas zijn opgericht 'de sprong over het water' maken en doorgroeien in de loodsen van de Vierhavens. De fruitterminals die er nu nog zijn, worden verplaatst naar de Eemhaven. Fruit komt steeds meer in containers binnen, en de Vierhavens zijn onge-

schikt voor containerschepen.

Uiteindelijk zal Merwe-Vierhavens de meest gemengde van de stadshavens worden: horeca, haven en woningen vlakbij elkaar. Maar je moet de havens ook niet zomaar volbouwen, zegt Isabelle Vries van het Havenbedrijf. Ze heeft tijdens het congres goed naar de afvaardiging uit Barcelona geluisterd. Daar is een innovation district ontstaan, waar de stad en haven ruimte bieden aan experimenten. "Je

kunt niet meer uitgaan van een vast, in beton gegoten plan. De discussie was vaak: blijft een gebied haven of wordt het stad? Maar de veranderingen gaan zo snel, dat je juist het flexibele moet toelaten."

Stadshavens zoals de Merwe-Vierhavens en ook de Waalhaven zijn zo groot dat je er van alles mee kan, zegt Vries. "De Waalhaven blijkt een heel belangrijke functie te hebben. Hij biedt veel meer werkgelegenheid dan

eerder gedacht." Nu maken louche autobedrijven daar steeds meer plaats voor offshore-bedrijven en kantoren van agenten en maritieme ondernemingen. "De Waalhaven is en blijft haven", zegt Kees Kleinhout, de gebiedsmanager. "Je moet hier geen woningen willen, dat kun je niet combineren met de industrie die er nog steeds is." Lege kavels worden verhuurd aan ondernemers die beter in het Waalhavengebied passen.

Zuid-Afrikaanse president wil af van zuinige minister

CORRUPTIE De aanklacht tegen de Zuid-Afrikaanse minister van financiën Gordhan doet de economie wankelen.

Niels Posthumus
JOHANNESBURG

Is het een strategische uppercut van president Jacob Zuma in de strijd om de Zuid-Afrikaanse schatkist? Daar lijkt het op. Gisteren maakte het Openbaar Ministerie bekend dat het minister van financiën Pravin Gordhan zal vervolgen wegens corruptie-

beschuldigingen. Een politiek gemotiveerd besluit, zeggen critici in het land. En daar zijn er veel van.

Want Zuma mag de afgelopen weken, in aanloop naar het nieuws, publiekelijk zijn minister van financiën hebben gesteund, toch is het geen geheim dat hij Gordhan dolgraag weg wil hebben. Zuma wil meer geld uitgeven dan Gordhan toelaat.

Gordhan moet 2 november in de rechtbank verschijnen. Hij zou een topman van de Zuid-Afrikaanse belastingdienst een te royaal vervroegd pensioen hebben geboden in de tijd dat hij leiding gaf aan die organisatie. Veel politieke en financiële analisten vinden de beschuldiging vergezocht. Dat Gordhan het afgelopen jaar probeerde de hand op de knip te houden

vanwege de slecht draaiende economie en veelvuldig de corruptie binnen zijn eigen regeringspartij ANC bekritiseerde, lijkt hen een waarschijnlijker verklaring voor zijn vervolging.

Gordhan reisde dit jaar de wereld rond, langs instanties als het IMF en de Verenigde Naties, om duidelijk te maken dat monetaire en financiële betrouwbaarheid voor hem het ultieme doel was. Het verminderde de

Zuma wil kiezers kunnen paaieren met extra uitgaven

enorme onrust rond de Zuid-Afrikaanse economie. Die was ontstaan nadat Zuma eind vorig jaar zomaar de gerespecteerde minister van financiën Nhlhlanhla Nene wipte en hem verving door een volstrekt onervaren parlementslid. Die hield het slechts een paar dagen uit op de post, want de markten reageerden furieus: aandelenbeurzen gingen onderuit, de munt stortte in en investeerders trokken zich terug. Zuma zag zich gedwongen schoorvoetend een nieuwe zwaargewicht te installeren die niet klakkeloos naar hem zou luisteren: Gordhan.

Dit leek succes te hebben. De afgelopen maanden ging het economisch weer iets beter met Zuid-Afrika. Een afwaardering van de economie naar 'junkstatus' werd afgewend. Maar bin-

nen het ANC wil het kamp-Zuma duidelijk iets anders dan het kamp-Gordhan. Het ANC leed bij gemeenteverkiezingen begin augustus een pijnlijk verlies. Zuma wil kiezers kunnen paaieren met extra uitgaven. Zijn critici stellen dat hij meer controle over de staatskas wil, zodat zijn ANC-fractie op grotere schaal daaruit kan roven.

Hoe dan ook is het feit dat Gordhan voor de rechter moet verschijnen slecht nieuws voor de Zuid-Afrikaanse economie. Meteen kelderde de munt gisteren met 3 procent. Want investeerders weten: mocht Zuma erin slagen Gordhan weg te krijgen, dan blijkt het economische debacle dat Zuid-Afrika vorig jaar meemaakte na het ontslag van Nene in verhouding misschien slechts kinderspel.